

ТАҚРИЗ

ба диссертатсияи Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.), дар шароити водиҳои Кӯлобу Ҳисор» барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01 – Ботаника

Рисолаи диссертатсионии Сафармади Мирзоалӣ, ки асосан ба таҳлили таркиби таснифотӣ ва морфологии 16 намунаҳои топинамбур, сохти анатомии узвҳои нашвии намунаҳои он, тағйирёбии нишонаҳои морфологии намунаҳои топинамбур дар шароитҳои гуногуни агроэкологӣ, нашьунамои топинамбур ва тағйирёбии нишонаҳои он дар шароити ноҳияи Восеъ ва дар шароити агроиқлимии қитъаи илмӣ-таҷрибавии Институти ботаника, физиология ва генетикаи растани АМИТ (ш. Душанбе) бахшида шудааст, аз ҷониби унвонҷӯй бори аввал тағйирёбии аломатҳои анатомӣ ва морфологии намунаҳои топинамбур дар шароити водиҳои Кӯлоб ва Ҳисор мавриди омузиш қарор гирифтааст.

Ҳамзамон омӯзиши хусусиятҳои биоморфологӣ ва фарқияти аломатҳои гуногуни 16 намунаи топинамбур, сохти анатомии барги намунаҳои он дар баландиҳои 460 ва 840 м аз сатҳи баҳр (шароити водиҳои Кӯлобу Ҳисор) то кунун омӯхта нашуда буд. Бинобар ин, бори аввал аз ҷониби Сафармади Мирзоалӣ тағйирёбии аломатҳои анатомӣ ва морфологии намунаҳои топинамбур дар 2 шароити гуногуни агроэкологӣ, яъне водиҳои Кӯлоб ва Ҳисор пурра таҳқиқи карда шудааст.

Рисола аз муқаддима, 5 боб, хулоса, феҳристи маъхазҳо (170 сарчашма, аз ҷумла 9 сарчашма бо забони хоричӣ) иборат буда, 152 саҳифаи ҷопи компютерӣ, 19 ҷадвал, 41 нақша ва 25 расмро дар бар мегирад. Инчунин муаллиф барои таҳқиқи баррасии мавзӯ аз сарчашмаҳои илмӣ ба мавзӯ алоқамандӣ доранд, ба таври зарурӣ истифода кардааст.

Унвонҷӯй дар рисола аввалин маротиба нишон додааст, ки сохти анатомии барги навъу намунаҳои Ваҳдат, Сарват ва Интерес аз ҷиҳати андоза ва эпидерма аз ҳамдигар фарқ менамоянд. Ҳангоми мушоҳидаҳо маълум гардид, ки эпидермаи болоӣ аз як қабат ҳуҷайраи девораш ғафс иборат буда, баландии он ба $22,6 \pm 4,10$ мкм, паҳноияш бошад ба $28,0 \pm 1,49$ мкм, эпидермаи поёни низ аз як қабат ҳуҷайраи деворғафс иборат буда, баланди он ба $20,2 \pm 1,55$ мкм ва паҳноияш ба $25,6 \pm 3,18$ мкм мерасад.

Диссертант хусусиятҳои инкишофёбии аломатҳои морфологӣ ва вазни биологии намунаҳои гуногуни топинамбур дар баландиҳои 460 ва 840 м аз сатҳи баҳр ва миқдори пигментҳои фотосинтезикии (хлорофиллҳои "а", "б" ва каротиноидҳо) баргро дар шароити водии Кӯлоб мавриди омузиш қарор додааст, ки ин аломат яке аз нишондиҳандаи асосии хусусияти мутобиқати ин растанӣ ба шароити парвариш ба шумор меравад.

Аз рӯйи натиҷаҳои рисола маълум аст, ки муаллифи кори диссертатсионӣ дар тамоми зинаҳои таҷрибаҳои таҳқиқотӣ, ба монанди таҳлили тафсири адабиётҳо, ба даст овардан, коркард ва таҳлили натиҷаҳои таҷрибаҳо; хулосабарорӣ ва тайёр намудани маводи илмӣ аз рӯйи мавзӯи таҳқиқотӣ, омода ва таҳияи диссертатсия бевосита иштирок намудааст.

Натиҷаҳои асосии диссертатсия дар 15 маводҳои илмӣ, аз он ҷумла 8 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти ҶТ ва Федератсияи Россия ва 1-монография ба таъб расида, дар 6 маводҳои конферонсҳо ва симпозиумҳо дар Тоҷикистон ва Федератсияи Россия муҳокима гардиданд.

Дар маҷмӯъ диссертатсияи Сафармади Мирзоалӣ дар мавзӯи «Аломатҳои биоморфологии топинамбур (*Helianthus tuberosus* L.), дар шароити водии Кӯлобу Ҳисор» дар сатҳи зарурии илмӣ иҷро гардида, ба талаботҳои КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва банди 8 низомномаи «Тартиби додани дараҷаи илмӣ ва унвонҳои илмӣ» мувофиқ буда, барои додани дараҷаи илмии номзади илмҳои биологӣ аз рӯйи ихтисоси 03.02.01. – Ботаника сазовор мебошад.

Директори Институти ботаника,
физиология ва генетикаи растани
АМИТ, ходими калони илмӣ
озмоишгоҳи фотосинтез ва
маҳсулнокии растаниҳо, н.ш.б.
(03.00.12 – физиология ва
биохимияи растаниҳо)

Бобозода Б.Б.

734017, ш. Душанбе, кучаи Карамов, 27
Тел.: (992 372) 224-71-88;
+ (992) 917 42-79-34
E-mail: bako.76@mail.ru

Имзои Бобозода Б.Б - ро тасдиқ менамояд
Нозири калони шӯъбаи кадрҳо

Умарова Н.С.